

TÜRK EDEBİYAT TARİHİ / YILDIZLAR

A- İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK EDEBİYATI / Bozkır Kültürü (... – M.S. 11.yy.)

1- Sözlü Edebiyat

<u>Nazım Biçimleri</u>	<u>Törenler</u>	<u>Şair Adları</u>
• Sav	* Yuğ	• Ozan
• Sagu	* Sığır	• Baksı
• Koşuk	* Şölen	• Kam
• Destan		• Şaman
		• Oyun

İlk Şairler İlk Şiirler :

Aprın Çor Tigin (Bir Uygur Şairi)

“ Küçlög priştiler
Küç pirzünün
Közi karam birle
Külüşüpen külüşügin oluralım .”

“ Kudretli meleklerin
Kudreti sayesinde,
Kara gözlümle
Gülüşüp oturalım. ”

Altun Yaruk (Uygur Dönemine Ait Bir Kitap)

“ Sintide öngre ölmekig
Bulayın ay künkiyem
Kormeyın erti munı teg
Ulug açığ emgekig. ”

“ Senden önce ölmeyi
Bulsaydım ey güneşim.
Görmeseydim böyle bir
Büyük acı kederi. ”

2- Yazılı Edebiyat

- Yenisey Yazıtları (M.S. 5. YY.) , Kırgızlar
- Göktürk Kitabeleri – Orhun Abideleri / Yazıtları (M.S. 8. YY.) , Göktürkler
“ Küçük kardeşim Kül Tigin vefat etti. Kendim düşünceye daldım.Görür gözüm görmez gibi, bilir aklım bilmez gibi oldu.Kendim düşünceye daldım.Zamanı Tanrı yaşar.İnsanoğlu hep ölmek için türemiş.Öyle düşünceye daldım.Müthiş düşünceye daldım...”
(Yollug Tigin / Kül Tigin Abidesi)

B- İSLAMİ DÖNEM TÜRK EDEBİYATI / İslam Kültürü (11. yy. - 19. yy.)

• Geçiş Dönemi Eserleri / İlk İslami Eserler (11. ve 12. yy.)

- ⇒ Kutadgu Bilig / **Yusuf Has Hacip** (M.S. 1069)
- ⇒ Divanü Lügati't Türk / **Kaşgarlı Mahmut** (M.S. 1072)
- ⇒ Atabetü'l Hakayık / **Edip Ahmet Yükneki** (M.S. 12. yy.)
- ⇒ Divan-ı Hikmet / **Hoca Ahmet Yesevi** (M.S. 12.yy.)
- ⇒ Manas Destanı / Kırgızlar (Sözlü Eser)

NAZIM BİÇİMLERİ

Tasavvuf Halk Edb.

- ilahi
- nefes
- nutuk
- devriye
- şathiye

- *gazel
- *kaside
- *mesnevi
- *kıta
- *müstezat

Divan Edb.

- rübai
- terki-i bent
- tuyuğ
- terci-i bent
- murabba
- şarkı

Aşık Tarzı Halk Edb.

- *koşma
- *semai
- *varsağı
- *destan

Anonim Halk Edb.

- *türkü
- *mani
- *ninni
- *ağıt

13. YÜZYIL

- Hoca Dehhani / Divan şiirinin Anadolu'daki kurucusu

“ Bu resme ki Dehhani dürür şem bigi zar. (Dehhani, mumun damla damla erimesi
Baştan ayağa ömrünü payan ere umma.” gibi yaşlar dökersin. Ağlayarak ömrünün
sona ereceğini sanma)

“ Çü ömr baki değüldür gül ü şarap ile hoş (Ömür kalıcı olmadığı için, ömrünün geri
Bu baki ömrünü sür ta ki ömrdür fani.” kalan bölümünü gül ve şarap ile hoş
geçir. Ömür fanidir.)

- Ahmet Fakih / Çarhname (Kader Kitabı)

“ Kıyamet kopıcağız bil hakikat (Gerçekten bil ki kıyamet kopunca insanlar
Kelebek bigi dağıla bu insan.” kelebek gibi dağılacaktır.)

- **Hacı Bektaş Veli / Makalat (Makaleler)**

“ Malım,mülküm,servetim hepsi evde kaldı.
Oğlum,kızım,akrabam geçtiğim yolda kaldı.
Dostlarımdan birisi benden hiç ayrılmadı.
Allah için yaptığım iyilikler bende kaldı.”

- **Mevlana Celalettin Rumi / Mesnevi , Divanı Kebir(Büyük divan)**

“ Her gün bir yerden göçmek ne iyi .
Her gün bir yere konmak ne güzel .
Bulanmadan,donmadan akmak ne hoş .
Dünle beraber gitti, cancağızım
Ne kadar söz varsa düne ait .
Şimdi yeni şeyler söylemek lazım.”

- Sultan Velet (Mevlana'nın oğlu) / Divan

“ Sen buyurdun kuluna gel bir karış “ Kim seni göre vü aşık olmaya
Kim gelem senüniçün ben bir kulaç.” Ya eşektür ya ki taşdur ya ağaç.”

- Şeyyad Hamza / Yusuf u Züleyha

- **Yunus Emre / Risaletü'n Nushiye, Divan(Edebi değer taşıyan ilk divan)**
 “ Ben ayımı yerde gördüm
 Ne isterim gökyüzünde.
 Benim yüzüm yerde gerek
 Bana rahmet yerden yağar.”
- **Gülşehri (Gülşehirli-Kırşehir) / Mantıku't Tayr (Kuş Dili)**
 “ Bize kim gerekirse cevr kılsun. (Kim gerekirse bize acı çektirsin.
 Bizüm teslim geldi ve tecemmül.” Bizim ölüm ve süslenme günümüz geldi.)
- **Yahya Burgazi / Fütüvvetname(Cömertname – Ahi teşkilatının ilk el kitabı)**
- **Aşık Paşa / Garipname**
 “ Kamu dilde vardurur ma'ni sözi (Her dilde sırları anlatan sözler vardır.
 Görene gizlü değül ma'ni yüzi.” Bunları görene mananın yüzü gizli değildir.)
 “ Nazenin bu ömrümüz bir göz yumup açmış gibi.
 Geldi geçti duymaduk bir kuş konup uçmuş gibi.” Nazenin : nazlı
- **Nasrettin Hoca / Fıkralar**

14. YÜZYIL

- **Ahmedi / İskendername , Cemşid ü Hurşid**
 “ Razi olam Cahim mihnetine (Razıyım Cehennem çilesine
 Cennete vermeyem rıza sensüz.” Cennete vermeyeyim rıza sensiz.)
 “ Kah ider cüdalıgun kuhi (Büyür ayrılığın bir dağ gibi.
 Eylemesün bizi Hüda sensüz.” Eylemesin bizi Allah sensiz.)
- **Kadı Burhanettin / Divan – Tuyuğlarıyla ünlüdür.**
- **Elvan Çelebi / Divan**
 “ Bu ışkın bin sıfatından birisi (Bu aşkın bin özelliğinden birisi bile
 Beyane gelmedi sığmaz lisane.” Söylenmedi,çünkü dile sığamaz.)
- **Ahmet Eflaki / Divan**
 “ Zihi gözler ki gözler anı gözler (Öyle gözler ki gözler onu seyreder.
 Ana benzer güzel görmedi gözler.” Ona benzer güzel görmedi gözler.)
- **Nesimi / Divan**
 “ İy aşık kafir diyen ,imana gel utan (Ey aşığa kafir diyen ,imana gel,utan !
 Kafir dime aşıklara neyçün ki yalandur.” Kafir deme aşıklara çünkü yalandır.)
 “ Mescud ile sacid oldu vahid. (Secde edenle secde edilen bir oldu.
 Mescud-i hakiki oldu sacid.” Asıl secde edilen secde eden oldu.)
- **Battal Gazi Destanı / Anonim**

- **Dede Korkut Hikayeleri / Anonim – Oğuzlar**
- Ahmed-i Dai / Çengname , Divan
“ Sen hüsn ile ayetsin bir hoş kad ü kametsin. (Sen güzellikte ayetsin,namazdan önce okunan Eyvey ne kıyametsin canum seven ölsün mü ?” ezansın.Eyvah ne kıyametsin,canım seven ölsün mü?)
“Hem bad-ü saba gele beşaret vire gülden (Hem seher yeli gelip müjdeler verir gülden.
Hem gonca dahı gül gibi handan ola bir gün.” Hem gonca da gül gibi gülen olur bir gün.)
- **Süleyman Çelebi / Vesiletü’n Necat (Mevlit)**
“ Dinleyiniz binde birini diyelim .
Tutiler gibi şekerler yiyelim.) tuti : papağan
- **Hacı Bayram-ı Veli / İlahiler**
“ Bilmek istersen seni
Can içre ara canı.
Geç canından bul anı
Sen seni bil sen seni.”
- **Şeyhi / Harname(Eşekname)**
“ Batıl isteyü haktan ayrıldım,
Boynuz umdum kulaktan ayrıldım.”
- **Kaygusuz Abdal / Kitab-ı Miglate , Budalaname**
“ Bir kaz aldım ben bir karıdan. Sekizimiz odun çeker,
Boynu da uzun borudan. Dokuzumuz ateş yakar,
Kırk abdal karnın doyuram. Kaz kaldırmış başın bakar,
Kırk gün oldu kaynatırım kaynamaz. Kırk gün oldu kaynatırım kaynamaz.”
- Akşemsettin (Şemsi) / Divan
“ Irak mıdır yollarınız,
Taze midir gülleriniz?
Hub söyler dilleriniz, hub : hoş,sevgi
Hacı Bayram pirim sultan.”
- Eşrefoğlu Rumi / Divan
“ Balıgun canımı suda didiler,
İlahi balığı sudan ayırma.”
- Ümmi Kemal / Divan
“ Yedi iklime hüküm sürenlere, “ Nicelerin yüzüne güldi cihan,
Tanrı emriyle hüküm sürdi ölüm. “ Nicelerin defterin dürdü ölüm.”
- Zeynep Hatun / Divan – Divan şiirinin ilk kadın şairi
“ Yarı yolunda ışk ile derdinden öleni (Sevgilisinin yolunda aşk ile üzüntüden öleni
Kim der sana ki hecr ile canın mükedder et.” kim der ki sana acı çektirip kadere sal ?)

- Fatih Sultan Mehmet (Avni) / Divan
“ Gözüm ile derya nice bahs ede (Denizler gözyaşım ile nasıl bahse girerler?
Gözüm gibi ol gevher efsan mıdır ?” O denizler gözyaşım gibi inci saçabilirler mi?)
- İbrahim Tennuri / Divan – Bir tasavvuf şairi
“ Gerek ağlat gerek güldür,
Gerek dirgür gerek öldür,
Bu aşık hem sana kuldur,
Kahrın da hoş lütfun da hoş.”
- Cem Sultan / Divan
“ Kıldum diyar-ı yarı koyup ben geda sefer (Ben fakir aşık ,sevgilimin diyarını bırakıp yola çıktım.
Allah ki nice müşkil imiş birıza sefer.” Allah’ ım rızasız yolculuk ne zormuş !)
- Ahmet Paşa / Divan
“ Eya peri nicesin hoş mısın safaca mısın? (Ey peri nasılsın, iyi misin, hoş musun?
Gel’e beri nicesin hoş mısın safaca mısın?” Beri gel bakalım nasılsın, iyi misin, hoş musun ?
“ Şol sunduğun ateş midür ey saki bana kim (Şu sunduğun ateş midir bana ey saki ?
Sen aldun ele cam heman yandum elünden.” Kadehi alınca eline hemen yandım elinden.)
- Necati / Divan
“ Nice kakül nice mu sümbül-i gül budur bu (Nasıl kakül, nasıl saç, nasıl gül kokulu sümbüldür bu ?
Dil-i uşşakı perişan idici budur bu.” (Aşıkların gönlünü perişan eden budur bu.)
“ Gerçi güzeller ipini zülfün uzattılar (Gerçi güzeller saçlarını uzattılar ama
Hakka ki boylarınca günahlara battılar.” Doğrusu boylarınca günahlara battılar.)
- 2. Beyazıt (Adli) / Divan
“Subha dek nalanam ey hurşid-ruh sen mahdan (Ey güneş yanaklı ay gibi sevgili , sabaha dek ağlı-
Niçe bir feryad idem korkmaz mısın Allah’dan? yorum.Daha ne kadar feryat edeyim...)
- Mihri Hatun / Divan
“ Sözüme uymadın ey asılası dil dilerim (Ey asılası gönül sözüme uymadın, dilerim ki
Ser-i zülfüne anın ahiri berdar olasın.” sonunda onun saçlarının ucuna asılasın.)
- Mesihi / Şehrengiz (İlk şehir-gezi kitabı, Edirne tanıtılmıştır.)
“ Saldun belaya canımı iy can unutma ha ! (Ey can canımı belaya saldın, unutma ha !
Kıldun gam u firkat ile giryan unutma ha!” Gam ve ayrılık ile ağlattığımı unutma ha!)
- Ruşeni / Divan
“ Kimsesiz hiç kimse yok var herkesin bir kimsesi.
Kimsesiz kaldım yetiş, ey kimsesizler kimsesi.”
- Ali Şir Nevai / Divan , Muhakemetü’l Lügateyn , Mecalisü’n Nefais(Nefesler Meclisi)
“Çü bu dem ni çerh ötkerür hem bu dem (Felek bu zamanı da geçireceğine göre
Demadem mey iç kim irür dem bu dem.” durmadan içkini iç , zaman bu zamandır.)
- Sinan Paşa / Tazarrunname (Yalvarış Kitabı –Nesir)

- Hatemi / Divan
 “İçelim içelim şarab içelim Nice bir sufi safi ab içelim.
 (İçelim içelim şarap içelim. Sofuların sadece su içmesi gibi.) Ahirette olur şaraba hesab Biz anı bunda bihesab içelim.”
 (Şarabın hesabı ahirette olur. Biz onu burada hesapsız içelim.)
- Yavuz Sultan Selim (Selimi) / Divan
 “Bu Selimi kuluna cevri revan eyledigin, (Bu Selim kuluna ayrılık eziyeti ettiğin,
 Bunca sıdkın reh-i aşkında yalan eyledigin, Bunca doğruyu aşk yolunda yalan ettiğin,
 Yüzünü gösterüben yine nihan eyledigin, Yüzünü gösterip gösterip yine gizli ettiğin,
 Neyiki şive mi ki cevri mi ki naz mı ki ? ” Niye ki sözde mi ki eziyet mi ki naz mı ki ?)
- Şah İsmail (Hatayi) / Divan
 “Bi-hab kaldı kevkebe nisbet bu gözlerüm, (Her gece başka gözlere uyku gelip giderken,
 Her gece özge gözlere uyhu gelür gider.” bu gözlerim yıldızlar gibi uykusuz kaldı.)
- **Babür Şah / Babürname (Bir gezi kitabı)**
 “Naçar furkati bile huy itmişem nitey (Çaresiz ayrılığı bile hoş etmişim , n’olur!
 Çün vaslıga özümni sezevar tapmadım.” Çünkü kavuşmana kendimi uygun bulmadım.)
- Figani / Divan
 “Ruzigarun çekmedük alemde kahrı kalmadı. (Alemin kahrını çekmediğimiz rüzgar kalmadı.
 Derde mutad oldı mihnet ihtiyar itdi gönül.” Düzenli dert oldu eziyet ,ihtiyar etti gönül.)
- **Güvahi / Pendname (Öğütname)**
 “Ferhad ölürdi görse, görse ölürdi Ferhad. (Ferhat görse ölürdü,ölürdü görse Ferhat.
 Şekker lebünü Şirin, Şirin lebünü şekker.” Şeker dudağını Şirin, Şirin dudağını şeker.)
- **İbrahim Gülşeni / Divan**
 “Benim gönlüm alan dilber, (Benim gönlümü alan dilber,
 Gider derler gider derler . Gider derler gider derler.
 Beni Mecnun tek o Leyli, Beni Mecnun gibi o Leyla ,
 Eder derler gider derler. Eder derler gider derler.)
- İbn-i Kemal / Tevarih-i Ali Osman (Büyük Osmanlı Tarihi)
 “Hil’at-i vasluna olmazdı baha, (Kavuşma elbisesine değer biçilmezdi
 Hayf eger pişesinde hicran olmasa.” Ah, eğer önünde ayrılık olmasaydı.)
- Hayali / Divan
 “Cihan-ara cihan içindedir arayı bilmezler. (Dünya fikirliler dünya içindedirler fikri bilmezler.
 O mahiler ki derya içredir deryayı bilmezler.” O balıklar ki derya içindedirler deryayı bilmezler.)
- Meali / Hırrename (Kedi Mersiyesi)
 “Çıktın elden nidelim ansızın eyvah pisi ! (Eyvah pisi, ansızın elden çıktın ne yapalım?
 Yandın ölüm odına derd ile nagah pisi ! Birden ölüm ateşinde dert ile yandın pisi !
 Hasreta şir-i ecel buldu sana rah pisi ! Ah hasret, ecel aslanına yol buldu pisi !
 Nidelim ah pisi neyliyelim vah pisi ! Ne yapalım ah pisi ne edelim vah pisi !)

- Zati / Divan
 “ Ah çok çok sevdiğüm sanma ki az ağlaram,
 Nale eyler dururam derd ile durmaz ağlaram.” nale : inlemek
- Kandi / Divan
 “ Tutup tutup tutulur mu, tütüp tütüp çıkan ah? (Tütüp tütüp tüten ah ,tutup tutup tutulur mu ?
 Gürül gürül tutuşan dilde narı gördün mü ?“ Gönülde gürül gürül tutuşan ateşi gördün mü?)
- **Fuzuli / Divanlar(Türkçe,Farsça,Arapça) , Leyla ile Mecnun Mesnevisi ,
 Şikayetname , Beng ü Bade (Esrar ve İcki) , Hadikatü's Süeda (Mutlular Bahçesi)**
 “ Aşk imiş her ne var alemde. (Alemde var olan her şey aşk imiş.
 İlm bir kıyl u kal imiş ancak .” İlim bir dedikoduymuş ancak.)
 “Ger derse Fuzuli ki güzellerde vefa var.
 Aldanma ki şair sözü elbette yalandır.”
- Edirneli Nazmi / Divan
 “ Her güzel kim göresin ah düşersin sen ana. kim : ki ana : ona
 Çektirirsin dün ü gün anın için kaygı bana. dün ü gün : gündüz ve gece
 Ne diyem ben senin ol huyun için ah sana. anın : onun ol : o
 Gönül eyvay gönül vay gönül eyvay gönül !”
- Şehzade Beyazıt [(Şahi),(Kanuni'nin Hürrem Sultan'dan oğlu)] / Divan
 “ Can u dilden ey nigarım göresim geldi seni. (Ey sevgili candan ve gönülden göresim geldi seni.
 Gitti sabr u ihtiyarım göresim geldi seni.” Sabır isteğim de bitti, göresim geldi seni.)
- **Seydi Ali Reis / Miratü'l Memalik (Memleketlerin Aynası – Bir gezi kitabı)**
- Kara Fazlı / Divan , Gül ve Bülbül Mesnevisi
 “ Sen bu kemal-i hüsn ile mihr-i felek misin nesin? (Sen bu güzellikle gökyüzünde güneş misin nesin?
 Nev-i beşerde görmedük yohsa melek misin nesin? İnsanlarda görmedük yoksa melek misin nesin?)
- Kanuni Sultan Süleyman (Muhibbi) / Divan
 “Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi. (Halka göre devletten büyük bir şey yok.
 Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi.” Bir nefeslik sıhhat gibi de büyük bir devlet yok.)
- **Latifi / Tezkiretü'l Şuara (Şairler Tezkiresi /antoloji/biyografi)**
- Taşlıcalı Yahya / Divan
 “Gören cemalüni hayran kalır turur gidemez. (Yüzünü gören hayran kalır,durur, gidemez.
 Sözin idebilemez, adımın atabilemez.” Sözüünü edemez, adımını atamaz.)
- **Baki (Sultanü's Şuara- Şairlerin Sultanı) / Divan , Kanuni Mersiyesi**
 “Söylemez küsmiş bana canana söylen söylesün.(Konuşmaz küsmüş bana, sevgiliye söyleyin söylesin.
 Neyledüm ol yar-ı alışana söylen söylesün.” O yüce şanlı yare ne eyledim,söyleyin söylesin.)
 “ Avazeyi bu aleme Davud gibi sal. avaze : bağırarak ,söz Davud : Hz.Davut
 Baki kalan bu kubbede bir hoş sada imiş.” sada : ses
- Bağdatlı Ruhi / Divan , Terkib-i Bendleriyle ünlüdür.
 “ Olduk nereye vardık ise aşka giriftar. (Nereye gittikse aşka tutulduk.
 Alındı gönül bir sanem-i mahlıkaya. “ Gönül bir ay yüzlü güzele kendini kaptırdı.)

- Hakani / Divan , Hilye-i Hakani (Hz. Muhammet'i öven şiirler)
 “ Bir gün kim etdi sineni sad pare der misin? sad pare : paramparça etdi : etti
 Bir kerre bari neyler o biçare der misin ? kerre : kere
- **Aşık Garip / Aşık Garip Halk Hikayesi**
- Kazak Abdal / Bir Bektaşî- Tasavvuf şairi
 “ Eşeği saldım çayıra .
 Otlaya karnın doyura.
 Gördüğü düşü hayıra .
 Yoranın da anasını ! ”
- **Köroğlu / Köroğlu Halk Hikayesi**
 “Kimisi pınar başında,
 Kimisi yolun dışında ,
 Al giyen on beş yaşında,
 İlle mavili mavili.”
- “ Düşman geldi tabur tabur dizildi.
 Alnımıza kara yazı yazıldı.
 Tüfenk icad oldu mertlik bozuldu.
 Eğri kılıç kında paslanmalıdır.”
- Öksüz Dede / Bir aşık tarzı halk şairi.
 “ Ela gözlerine kurban olduğum,
 Ecelim gelmeden öldürme beni.
 Gizlice uğrunca severim seni.
 Sırrımı kimseye bildirme beni. “
- **Pir Sultan Abdal / En ünlü Alevî-Bektaşî şairi**
 “ Aşk harmanında savruldu.
 Hem elendim hem yoğruldu.
 Kazana girdim kavruldu.
 Meydana yetmeye geldim.”

17. YÜZYIL

- **Karacaoğlan / En ünlü Aşık Tarzı Halk şairi – Güzellemeleriyle tanınır.**
 “ Ela gözlü benli dilber,
 Sen d’olasın benim gibi.
 Zülfün sökük boynun bükük,
 Sen d’olasın benim gibi.”
- 2. Osman(Genç Osman) / Divan
 “Düşdi gönlüm yine bir mehpereye. [Gönlüm yine ay parçası gibi bir güzele düştü.
 Bir aceb derd oldı ben biçareye. (bu) zavallı bana büyük bir dert oldu.
 Nice itsem halimü arz o zülf-i karaya? O kara saçlıya halimi nasıl anlatayım?
 Hiç tenezzül eder mi ol ben gibi avareye?” O, benim gibi bir avareye tenezzül eder mi ?]
- Aziz Mahmut Hüdayi / Bir Tasavvuf şairi
 “ Ne’yleyeyim dünyayı?
 Bana Allah’ım gerek.
 Geremez masıvayı, masıva : Allah’ın dışında her şey
 Bana Sultan’ım gerek.

- **Nef'i / Divan(Türkçe-Farsça) , Siham-ı Kaza(Kader Okları – Hiciv ve mizah konulu bir şiir kitabı) , 4. Murat Kasidesi**
 “Çektiğim derdi ne hemhane ne hemrah bilir. (Çektiğim derdi ne ev halkı ne yoldaşım bilir. Aşıkım hal-i dil-i zarımı Allah bilir.” Aşığım, ağlayan gönlümün durumunu Allah bilir.)
 “ Bize kafir demiş müfti efendi. [Müftü (Şeyhülislam Yahya) bize kafir demiş.
 Tatalım ben diyem an a müselman. Ben ona tutayım Müslüman diyeyim.
 Varıldıkta yarın ruz-ı mahşerde, Yarın mahşer gününe vardığımızda,
 İkimiz de çıkarız anda yalan.” İkimiz de o anda yalancı çıkarız.]
- **Aşık Ömer / Tanınmış bir Aşık Tarzı Halk şairi**
 “ Ömer'im der ben de geldim.
 Tazelendi eski derdim.
 Sen bir kuzu ben bir kurdum.
 Seni benden sakınıırım.”
- **Nabi / Türkçe Divan , Hayriyye (Öğüt verici bir şiir kitabı – mesnevi)**
 “Nabi ile ol afetin ahvalini naklet.
 Efsane-i Mecnun ile Leyla'dan usandık.”
- **Gevheri / Tanınmış bir Aşık Tarzı Halk şairi**
 “Ala gözlerini sevdiğim dilber,
 Her gülün sözüne bülbül uyar mı?
 Ben bir divaneyim bir şey bilmem ya
 Güzel olmıyanı gönül sever mi?”
- **Niyazi-i Mısri / Tanınmış bir Tasavvuf şairi.**
 “ Bahr içinde katreyim, bahr oldu hayran bana. (Deniz içinde bir damlayım,deniz hayran oldu bana.
 Ferş içinde zerreyim, arş oldu seyran bana.”Yeryüzünde bir zerreyim,gökyüzü hoş bir yer oldu bana.)
- **Kul Hüseyin / Tanınmış bir Bektaşî – Tasavvuf şairi**
 “Ey şahin bakışlım,bülbül avazlım,
 Bir eli kadehlim,bir eli sazlım,
 İşte ben gidiyorum kal ahu gözlüm,
 Ne sen beni unut, ne de ben seni...”
- **Evliya Çelebi / Seyahatname**
 ➤ **Katip Çelebi / Cihannüma (Gezi Kitabı)**
 ➤ **Naima / Tanınmış bir tarihçi**
 ➤ **Peçevi / Tanınmış bir tarihçi**
 ➤ **Kerem ile Aslı Halk Hikayesi**

18. YÜZYIL

- **Nazim Yahya Efendi / Divan**
 “ Didem ruhunu özler, özler ruhunu didem. dide : göz
 Kiblem olalı kaşın,kaşın olalı kiblem.”
- **Nedim / Divan , Gazelleriyle özellikle de şarkılarıyla ünlüdür.**
 “Bu şehr-i Sitanbul ki bi-misl ü bahadır. (Bu İstanbul şehri benzersizdir,ona paha biçilemez.
 Bir sengine yekpare Acem mülkü fedadır.” Bir taşına bütün İran şehirleri fedadır.)
 “Tahammül mülkünü yıkdın Hülagü Han mısın kafir?
 Aman dünyayı yakdın ateş-i suzan mısın kafir?” suzan : yakıcı

- Yirmisekiz Çelebi Mehmet / Paris Sefaretnamesi (Paris elçilik kitabı - gezi kitabı)
- **Erzurumlu İbrahim Hakkı / Marifetname(Ansiklopedi niteliği taşıyan önemli eseri)**
“Mevla’m görelim neyler ?
Ne’ylerse güzel eyler.”
- Esrar Dede (Tanınmış bir Mevlevi-Tasavvuf şairi)
“Ağlatmayacaktın yola bakdırmayacaktın.
Ol vade-i tekrar be tekrarı unutma.” (O tekrar tekrar verdiği sözünü unutma!)
- Fıtnat Hanım / Divan
“Güller kızarır şerm ile gonca gülünce. (Güller utanıp kızarır, o gonca gibi güzel gülünce.
Sümbül ham olur reşk ile kakül bükülünce.” Sümbül kıskançlıktan eğilir, o saç bükülünce.)
- **Şeyh Galip / Hüsn ü Aşk Mesnevisi , Divan**
“ Sen Ahmed ü Mahmud u Muhammed’sin efendim.
Hak’tan bize sultan-ı müeyyedsin efendim.” sultan-ı müeyyed : sultanların sultanı
“Hoşça bak zatına kim zübde-i alemsin sen. (Kendine iyi bak ki sen evrenin özetisin.
Merdüm-i dide-i ekvan olan ademsin sen.” Alemlerin göz bebeği olan insansın sen.)

19. YÜZYIL

-
- **Mütercim Asım / Sözlük çalışmalarıyla ünlüdür.**
 - **Enderunlu Vasıf / Divan**
“O gül endam bir al şale bürünsün, yürüsün. şale : elbiseye
Ucu gönlüm gibi ardınca sürünsün, yürüsün.”
 - **Keçecizade İzzet Molla / Mihnet – Keşan (Keşan Eziyeti- En ünlü mesnevisi)**
“ Ne sabra çare ,ne terk-i diyara yer kaldı. (Ne sabra çare,ne de buradan kalkıp gidecek bir yer kaldı.
Adem vilayetine şunda bir nefes kaldı.” Şurada kala kala Adem ülkesine bir nefeslik yol kaldı.)
 - Pertev Paşa / Divan
“ Kaçmaz sevilmeden, çekinür ağza düşmeden. [Sevilmekten kaçmaz (ama) ağza düşmekten çekinir.
Öpsem disem, inad hem eyler hem eylemez.” Öpeyim desem hem inat eyler, hem eylemez.]
 - **Dertli / Tanınmış bir Aşık Tarzı Halk şairi**
“ Dilbere gülşene doğru gel dedim gelmem dedi. gülşen : gül bahçesi
Bezm-i aşıkane doğru gel dedim gelmem dedi.” bezm-i aşıkane : aşıklar meclisi
 - Leyla Hanım / Divan
“Kıl meclisi amade ne dirlerse disünler. (Meclisi hazırla, ne derlerse desinler.
İç dilber ile bade ne dirlerse disünler.” Güzellerle şarap iç, ne derlerse desinler.)
 - Artvinli Şamili / Pek tanınmayan bir Aşık Tarzı Halk şairi
“ Dalma gönül gam gölüne.
Korkam serden aşa gönül.
Uyma yalancı dünyaya.
Varamazsın başa gönül.”

➤ **Bayburtlu Zihni / Tanınmış bir Aşık Tarzı Halk şairi**

“ Vardım ki yurdundan ayağ göçürmüş.
Yavru gitmiş ıssız kalmış otağı .
Camlar şikest olmuş meyler dökülmüş. şikest : kırılmak mey : içki
Sakiler meclisten çekmiş ayağı.” saki : içki dağıtan / meyhaneci

➤ **Erzurumlu Emrah / Tanınmış bir Aşık Tarzı Halk şairi**

“ Emrah der ki burdan gitsem.
Bir gün evvel yare yetsem.
Yar elinden bade içsem.
O gün ola mı ola mı ?”

➤ **Seyrani / Tanınmış bir Aşık Tarzı Halk şairi , daha çok taşlamalarıyla tanınır.**

“ Eyvah fukaranın beli büküldü.
Medet ticaretin gücüne kaldık.
Eyiler alemde göçtü çekildi. eyi : iyi
Bizler zamanenin piçine kaldık.”

➤ **Dadaloğlu / Tanınmış bir Aşık Tarzı Halk şairi, daha çok taşlamalarıyla tanınır.**

“Hakkımızda devlet etmiş fermanı. “ Nice koç yiğitler yere serilir.
Ferman padişahın dağlar bizindir.” Ölen ölür kalan sağlar bizindir.”

➤ **Yenişehirli Avni / Divan – Tanınmış bir divan şairi**

“Bir deyr-i harabdan ki hayran gittim. (Bu harap manastırdan ki hayran gittim.
Giryana giryana gelip perişan gittim. Ağlaya ağlaya gelip perişan gittim.
Dünyada ne işledim ne yaptım bilmem. ...
Mestane gelip mest ü perişan gittim.” Sarhoş geldim, sarhoş ve perişan gittim.)

➤ **Şair Nigar Hanım / Servet-i Fünun etkisinde bir Divan şairi**

“Subh olur başlar intizar-ı derun. (Sabah olur,içimde bir bekleyiş başlar.
Koşarım takvime çevirmek için. ...
Gün geçer beklerim yine mahzun. ...
Müteallim ve münkesir kuskün.” Elemlî, kırgın ve kuskün beklerim.)